

УДК 316.3.304.2 (=161.2)

DOI: 10.30840/2413-7065.1(78).2021.225005

ФОЛЬКЛОРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ В ПРОСТОРИ ЇЇ БАГАТОКУЛЬТУРНОСТІ

Наталія СОЛОНСЬКА

orcid.org/0000-0003-1444-9354

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу зарубіжної україніки
Інституту книгознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Анотація. У статті фольклорна культура канадських українців розглядається як соціальний інститут. Він зазнав змін в інформаційному полі багатокультурності та іншомовної культури порівняно з тим соціальним інститутом фольклорної культури, що мав місце на території історичної батьківщини. Інституціональний підхід дає можливість трансформувати теорію інституціоналізму на етнічну культуру української спільноти діаспори.

Соціальний інститут фольклорної культури українського зарубіжжя підпадає під поняття традиційного «інституту», якому властиві ознаки: масовість поведінки членів певної спільноти та її усвідомленість. Фольклор канадських українців як соціальний інститут, маючи з нею спільний історико-культурний фундамент, що сягає корінням у давньоруські часи, нині відрізняється надбудовою, моделю та особливості якої визначаються інформаційно-комунікаційним багатокультурним простором Канади.

Порушено проблему неминучості в умовах зарубіжжя інтерференції фольклорної культури української діаспори, що перебуває під безпосереднім впливом мовної інтерференції; неминучості інтерференції культурних світів та явищ в міжетнічному середовищі. Це твердження може бути спроектоване на всі регіони українського зарубіжжя.

Ключові слова: фольклор канадських українців; інтерференція фольклорної культури української діаспори; фольклорна діяльність українців Канади як соціальний інститут; багатокультурний простір Канади.

FOLKLORE ACTIVITIES OF UKRAINIANS IN CANADA IN ITS MULTICULTURAL SPACE

Nataliia SOLONSKA

Candidate of Historical Sciences, senior research fellow, Department of Foreign Ukrainian Studies,
Institute of Bibliology, V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Annotation. The article considers the folk culture of Canadian Ukrainians as a social institution. It has undergone changes in the information field of multiple cultures and foreign language culture, compared to the social institution of the folk culture which existed in its historical homeland. The institutional approach allows us to transform the theory of institutionalism into the ethnic culture of the Ukrainian diaspora community.

This social institution of the folk culture of Ukrainians abroad falls under the concept of the traditional "institution", possessing such features: the mass behavior of the community members and their awareness. The folklore of Canadian Ukrainians as a social institution, having a common historical and cultural foundation with the community dating back to the ancient Rus' times, is now distinguished by a superstructure, whose model and specifics are determined by the information and communication of the multicultural Canadian space.

© Солонська Н.

The article raises the problem of the inevitable interference of the folk culture of the Ukrainian diaspora, which is under the direct influence of language interference, the inevitable interference of cultural worlds and phenomena in the interethnic environment. This statement can be projected on all foreign regions inhabited by Ukrainians.

Key words: *Canadian Ukrainians' folklore; interference of the folk culture of the Ukrainian diaspora; folklore activity of Ukrainians in Canada as a social institution; Canadian multicultural space.*

Писемність, література, фольклор перебувають в одній історично-культурній площині. Однак в умовах проживання етнічної групи в англomовному середовищі для українців вона набуває іншого виміру [1]. В даному разі – в Канаді, на землю якої українські іммігранти ступили понад 125 років тому [2; 3]. Їхали вони в чужі краї насамперед для того, щоб прогодувати сім'ю, мати власну домівку, землю, уникнути моральних принижень і навіть фізичних знущань. Утім ці малоосвічені, навіть здебільшого неписьменні, переселенці змогли зберегти свою національну гідність, мову, народну культуру і духовність завдяки фольклористичній діяльності громади іммігрантів, яка живила спільність, створювала її комунікаційний мікроклімат і підтримувала відчуття єдності з історичною батьківщиною [4].

Підґрунтям для цих висновків слугує науковий доробок українсько-канадських та вітчизняних істориків, фольклористів, етнологів, які вивчали ці проблеми «ізсередини», – брали участь у польових розвідках у канадських провінціях, піднялися на рівень теоретичних узагальнень, аналізували канадські та вітчизняні архіви, відбивали й оприлюднювали свій науковий доробок у статтях і монографіях, у доповідях на наукових заходах: М. Бендер, А. Богород, О. Гриць, Б. Медвідський, Р.-Б. Климаш, Я. Ковальчук, Наталія Кононенко,

І. Мельник, А. Нагачевський, Марина Гримич, В. Плав'юк, Я. Рудницький та ін.

Політика багатокультурності в Канаді, це вже початок 80-х років минулого століття, відкрила перед українцями-іммігрантами нові перспективи для подальшого розвитку рідної мови, культури, збереження звичаїв і традицій, виховання молодого покоління в національному дусі; кардинально сприяла здійсненню українознавчих наукових досліджень, що є гарантом захисту народних культурних надбань, вивченню їх трансформації в часі та в іншомовному просторі; дала можливість усім національним меншинам (у тому числі й українцям), що проживають у Канаді, реальність вільного розвитку власної етнічної культури. «В еміграції ніхто не відбирає духовну спадщину, спадщинну мову, самобутність залишається. А самобутність ця живе у фольклорі, у невмирущих народних звичаях, традиціях, обрядах» [5]. Головні положення політики багатокультурності: урядова допомога у збереженні етнічної самобутності меншинам, подолання упередженості у міжетнічних стосунках, сприяння етнічним меншинам у навчанні рідними мовами.

Застосовуючи теоретико-методологічний інструментарій наук соціально-інформаційного циклу, інституціональний підхід, проаналізуємо історію цієї діяльності у контексті напрацювань

представників школи української фольклористики в Канаді, доробку провідних канадсько-українських та вітчизняних учених з огляду на еволюцію фольклору канадських українців як комунікаційної культури, на розкриття його структури як соціального інституту. Виходимо з розуміння фольклористичної діяльності, яке прийнято вченими Канади [6]. Це – дослідження усної народної творчості, матеріальної культури, звичаїв, вірувань, народного мистецтва, організації етнічного життя, питань етнічної ідентичності, традицій побутування та творчого, мистецького самовираження [7, с. 303].

Застосування інституціонального підходу дає нам можливість віднести фольклорну культуру українців Канади до категорії соціального інституту; трансформувати теорію інституалізму на етнічну культуру української спільноти діаспори, простежити зміни в цій культурі; розглянути фольклор українців Канади як соціальний інститут у розвитку, в процесі перетворень, їх русі та динаміці. Цей соціальний інститут підпадає під поняття традиційного «інституту», якому властиві ознаки: масовість поведінки членів певної спільноти та її усвідомленість; інститут, що відбиває «широкий спектр соціально-регульованої та організованої поведінки людей». І тим більше наш погляд правомочний, оскільки: «Соціальний інститут – це історично сформована стійка форма організації спільної діяльності людей» [8; 9]. Проблема еволюції фольклористичної діяльності канадських українців як соціального інституту в умовах зарубіжної дійсності, а саме в умовах канадської багатокультурності, є соціальною реальністю Канади.

Підставою для застосування такого поняття, як «канадсько-українська фольклористична діяльність – соціальний інститут», є також те, що в поняття інституту входить функція розгляду рис поведінки людини, пов'язаних з її соціалізацією. Соціалізація ж переселенця як індивіда, що несе та інтегрує свою фольклорну культуру в іншу, здійснюється під впливом соціальної системи, в якій він перебуває. Йдеться про комплекс заходів.

Під впливом нових умов здійснюється формування і нових ідеологій та поглядів. Фольклор іммігрантів у кожній з країн їх проживання – це, власне, інтеграл від суми об'єктивних факторів, що визначають філософію оточуючого середовища і усталений спосіб життя та діяльності суспільства, форми сприйняття фольклору членами соціуму. Вони на офіційному рівні, на роботі, в транспорті, у лікарні й т. д. спілкуються державною мовою, якою є англійська і яка відіграє роль інтерферуючої, є «мовою-джерелом, звідки лінгвістичний матеріал переноситься в рідну мову іммігрантів. Міжмовні контакти спричинюють взаємодію мов, що проявляється в інтерференції – накладанні двох мовних систем. Інтерференція ще більш посилюється, коли статус мов змінюється і основною стає друга мова. <...> Від інтерференції місцевої мови нема захисту: ніщо не допомагає: дорікання, умовляння, критика, сатира, пародії в пресі США і Канади» [10, с. 52, 55].

Відомий український мовознавець Ю. Жлуктенко писав про неминучість мовної інтерференції [11], ми спробуємо порушити проблему неминучості фольклорної інтерференції, що безпосередньо залежить від мовної, є її похідною,

інтерференції культурних світів та явищ в міжетнічному середовищі. Міра цієї інтерференції як частинний випадок у спектрі культур Канади коливатиметься від невеликого до повного поглинання, тобто залежатиме від сили протистояння діаспорної спільноти культурної асиміляції та збереження власної ідентичності. Порівняємо: інтерференція сигналів – це все, що змінює або пошкоджує інформацію, що переноситься сигналами. В даному разі – «сигналами» національної культури.

Маючи один історично-культурний фундамент, закладений в історичній батьківщині, фольклор канадських українців як соціальний інститут має нині відмінну від неї надбудову, що визначається інформаційно-комунікаційним простором Канади.

Уявімо простір перебування іммігрантів у новому середовищі їх життя як площу кола, що складається з кількох сегментів.

Перший сегмент: побут – власна родина (пріоритетна мова спілкування в ній), навколишні комунікації (адміністративні установи, лікарні, театри, культурно-розважальні заклади, музеї, крамниці, пошта, муніципальний транспорт тощо); бібліотеки (фонди з високохудожньою літературою українською мовою, презентації книг, лекції, зустрічі з письменниками, відзначення пам'ятних дат, книжкові виставки); оточуюча мовна атмосфера, характер відносин у місцях проживання (історичний та соціологічний аспекти) тощо.

Другий сегмент: рідномовне середовище спільноти, де іммігранти та їх нащадки перебувають у комфортному комунікаційному полі, де існує мовленнєвий код історичної батьківщини;

організується культурно-просвітницька діяльність та працюють інституції народної творчості (ансамблі, театри, гуртки: художньої самодіяльності й танцювальні, аматорські хорові, гончарні студії тощо); фольклорні заходи; музеї та музеї-архіви (культурно-просвітницькі заходи в них) тощо.

Третій сегмент: вивчення української мови: передшкілля (дитячий садок); школи (двомовні, рідномовні, народні, недільні, державні); бурси, коледжі, університети; курси українознавства, літні табори.

Четвертий сегмент: інституції, установи, університети, де здійснюються мовознавчі дослідження, з українознавства, з фольклористики.

П'ятий сегмент: сакральні установи (богослужба рідною мовою, релігійні свята, релігійний ритуал).

Шостий сегмент: громадські організації, які докладали і докладають значних зусиль, спрямованих на збереження національної ідентичності, національної гідності.

Усі наведені вище позиції залежать від суттєвої відмінності рівня освіченості та грамотності представників хвиль української еміграції до Канади. Природних носіїв української мови дедалі меншає, оскільки все більший відсоток українців, які вже народилися в англomовній країні. Змінюються «якісні характеристики мовлення канадсько-української етнічної групи», що відзначав ще в 1990 р. Ю. Жлуктенко [10]. Ця трансформація, безперечно, вплинула і на фольклор.

За Я. Рудницьким, українсько-канадський фольклор охоплює сукупність усіх виявів українсько-канадської усної народної творчості без уваги на те, чи вони

зафіксовані в усній чи в якій іншій мові, а також і без уваги на те, чи вони походять від канадців українського чи іншого походження, коли вони зафіксовані в українській мові або стосуються українського життя [12].

У другому десятиріччі ХХ ст. український фольклор у Канаді вже передається двома мовами – українською та англійською.

Б. Медвідський (майже через сорок років після досліджень Я. Рудницького) переосмислює стадії розвитку українського фольклору в Канаді з огляду на час, що минув. Перша – фольклор, привнесений із історичної батьківщини. І першу, і другу стадії вчений визначає лексично. Але на етапі другої стадії він враховує вплив англійських слів, «які мимоволі, стихійно входили в мову переселенців, у їхню родину, в пісні». Дослідник звертає увагу на макаронічні тексти, «що становлять різновиди українсько-канадського фольклору». Втім ці тексти цікаві й зрозумілі тільки для двомовних осіб. Зростає тенденція, коли замість усних фольклорних жанрів піднімаються неусні – інструментальна музика, танці, писанкарство, вишивання [13, с. 64]. Друга стадія пов'язана з англійськими (і французькими) словами, які «стихійно входили в мову переселенців, у їхню розмову, в пісні. Макароністичні тексти становлять різновиди українсько-канадського фольклору». Відносно третьої фази розвитку українського фольклору в Канаді Б. Медвідський констатує факт реальної об'єктивності, що «українська мова тут відіграє другорядну роль, якщо вона взагалі властива» [13]. Третя фаза українського фольклору, за Б. Медвідським, характеризується тим, що українська мова відіграє на цій стадії непомітну

роль: «Англійськомовні співбесідники третього або четвертого покоління час від часу прикрашають своє мовлення «кухонною лексикою», наприклад, такими словами, як ковбаса, горілка тощо. У цьому середовищі ще більше розвиваються неусні форми українського фольклору, що з'явилися в попередній стадії». Констатує науковець і «зворотне» мовне явище: вживання української лексики неукраїнцями [13]. Професор пропонує свій алгоритм виокремлення стадій розвитку українського фольклору в Канаді від часу, коли для канадських дослідників «вивчення українських переселенських пісень у другій половині ХХ ст.» з категорії емігрантських перетворюється «на іммігрантські пісні, в яких маємо специфічні риси, що їх слід уважати типово канадськими» [13, с. 63].

Фольклорна культура відбиває виконання діаспорою соціальних функцій. У монографії Р.-Б. Климаша (піонера українсько-канадської фольклористики) «Українська народна культура в канадських преріях» відбито три стадії розвитку іммігрантського фольклору: спротив, розрив і переосмислення. «Стадія спротиву – це фіксація всіх елементів, які допомагали зберегти національну ідентичність. Стадія розриву натовість демонструє поступову переоцінку фольклорної спадщини, що передбачає забування тих явищ фольклорної традиції, що втратили свою актуальність. У процесі третьої стадії – переосмислення – відбуваються процеси осучаснення та пристосування до умов канадської дійсності. Така періодизація дає змогу не лише увиразнити шляхи входження українського фольклору в канадський контекст, а й допомагає простежити причини формування низки оригінальних

жанрів українського фольклору, які з'явилися у процесі адаптації в канадських преріях» [14].

М. Гримич констатує «лише часткове приживання етнічної культури, перезезеної на новий ґрунт, відмирання багатьох її компонентів, неможливості розвитку тих, які залишилися, в тому ж ключі, що й на матірній Україні» [15, с. 81; 23].

Канадський етнохореолог, дослідник народного танцю канадських українців, збирач українського фольклору, професор Альбертського університету, доктор наук А. Нагачевський та українська дослідниця М. Маерчик пояснюють це тим, що українсько-канадська фольклористика перебуває в контексті канадської [7].

Понад 125 років українці-іммігранти зберігали свою самобутність завдяки невтомним зусиллям ентузіастів діаспори, патріотизму учителів, народних майстрів, учасників сотень аматорських художніх колективів, які підтримували «чистоту» площини етнічної культури, представляючи її в заходах культурно-масового характеру [2; 3]. Це дуже ефективний засіб відстоювання власної національної ідентичності. Культурно-просвітницькими, фольклорними заходами охоплено: Українські народні доми, бібліотеки, читальні, громадські організації та товариства «Просвіти», жіночі – імені Лесі Українки, імені «Доньки України», імені св. Ольги, молодіжні тощо, музеї, архіви та ін. Організуються масові заходи, що користуються популярністю серед української та багатокультурної спільноти канадців: Український тиждень, Бібліотечний тиждень, Свято книги, День матері, відзначення державних свят Канади та України, пам'ятних

дат і ювілеїв видатних діячів української історії й культури та ін.

Національний мікроклімат, атмосфера рідної мови, міжособистісна спорідненість виникають при проведенні фольклорних заходів, зокрема фестивалів, під час репетицій і виступів – народних оркестрів, хорів, драматичних гуртків і студій, колективів художньої самодіяльності, музичних груп, ансамблів і т. д. Один із численних прикладів: у післявоєнний період (третья хвиля української еміграції) у Канаді працювало близько ста українських ансамблів. Зокрема: «Русалка» (Вінніпег), «Чайка» (Гамільтон), «Калина» (Торонто), «Шумка», «Черемош» (Едмонтон), «Полтава» (Ріджава), «Євшан» (Саскатун) та ін. А це кобзарі, лірники, бандуристи [16].

Р.-Б. Климаш розрізняє три види фестивалів. «Перший тип – це закритий фестиваль «для своїх», що його влаштовує громада сама для себе; другий тип етнічного фольклорного фестивалю присвячений якійсь одній культурі, проте його влаштовує ціла громада <...>; третій тип – етнічний фольклорний фестиваль, який організують широкі громади, він представляє культури і традиції не лише однієї етнічної групи» [18, с. 118]. Щорічно проводяться фестивалі й на території найбільших українських музеїв Канади. Фестивалі набули особливого поширення як акції підтримки співвітчизників із історичної батьківщини після одержання Україною незалежності. До речі, українці Канади охоче приїждять на фестивалі в Україну і беруть у них активну участь. Наприклад, в Ужгороді виступав колектив танцювальної школи «Барвінок» із Торонто (функціонує понад 50 років при церкві Успення Пресвятої Богородиці).

Отже, фольклор українців – це національна цінність, цінність національної ідентичності, а фольклор українців Канади, що зазнав змін у зв'язку з явищами білінгвізму, з об'єктивною асиміляцією, в контексті багатокультурності, з нашої точки зору, треба розглядати як цінність, реалізовану в нових умовах проживання етносу, практичну можливість цієї реалізації.

Українці в багатомовному, англомовному середовищі Канади залишаються представниками своєї нації і завдяки збереженню рідної мови є соціокультурним феноменом.

Проблеми мови, фольклору, народної культури канадського українства перебувають у площині спільного для всіх народів культурного простору, мовної картини світу, мовної політики, екології рідної мови, засобів відбиття оточуючого світу, а також мовних прав у середовищі багатомовності, мовної культури як проекції етнічної свідомості тощо.

Соціальний інститут фольклорної культури українців Канади зазнав змін в інформаційному суспільстві багатокультурності та іншомовної культури порівняно з тим соціальним інститутом, що мав місце на території історичної батьківщини. Фольклорні традиції народу в умовах канадської багатокультурності не вмирають, вони змінюються. Фольклор канадських українців, народна культура попри всі трансформації, інтерференцію в основі зберегли свою цінність, непересячність, високу духовну амплітуду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажнюк Б. Двомовність у діаспорі : конфлікт чи симбіоз ментальностей. *Третій міжнародний конгрес українців. Мовознавство*. Харків, 1996. С. 3–13.

2. Солонська Н., Борисович Г. Українська канадіана: анотований покажчик видань з фонду Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / наук. ред. Г. Ковальчук; К. Лобузін (комп'ютерна технологія); НАН України; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Київ: НБУВ, 2017. 173 с.

3. Солонська Н. Г. Українська мова в Канаді: 125 років збереження національних традицій (за фондами Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського). *Українська писемність та мова в манускриптах і друкарстві*: матеріали 8-ї науково-практичної конференції. 9 листопада 2018 р. Київ, 2019. С. 63–77.

4. Сорочук Л. Консолідувальний потенціал етнокультурних традицій в українському зарубіжжі. *Українознавство*. № 4 (77). 2020. С. 183–190.

5. Одарченко П. Русифікація України і боротьба за рятування української нації. *Українська література*: збірник вибраних статей. Київ: Смолоскип, 1995. С. 350–405.

6. Солонська Н. Г. Фольклор і народна культура канадських українців у контексті соціальних комунікацій. *Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку*: матеріали міжнародних наукових конференцій (26–27 листопада 2020 р.). Харків, 2020. С. 12–13.

7. Нагачевський А., Маєрчик М. Особливості української фольклористики в Канаді. *Народознавчі зошити. Спецвип. «Українська фольклористика в Канаді: нові візії традиційного, традиційні візії нового»*. 2010. №3/4 (93–94). С. 293–310.

8. Соціологія / за ред. Пічі В. М. Львів, 2014. С. 88–95.

9. Соціологія / за ред. Гордяненка В. Г. Київ, 2015. С. 176–184.

10. Жлуктенко Ю. А. Лингвистические аспекты двуязычия. Київ: Вища школа при Киевском государственном университете, 1974. 174 с.

11. Жлуктенко Ю. Українська мова на лінгвістичній карті Канади / АН УРСР,

Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ: Наукова думка, 1990. 173 с.

12. Рудницький Я. До питання систематики українсько-канадського фольклору. *Збірник Наукового товариства Шевченка: на пошану Зенона Кузели: праці філологічної та історично-філософської секції*. 1962. Т. СІХІХ. С. 135–139.

13. Медвідський Б. Катедра української культури та етнографії ім. Гуцуляків. *Західноканадський збірник*. Ч. 3. Едмонтон, 1999 / Канадське наукове товариство ім. Шевченка. Т. 37. С. 40–88.

14. Доморад І. Українська народна культура в Канаді – візія Роберта-Богдана Климаша. *Народознавчі зошити*. 2015. № 5 (125). С. 1246–1250.

15. Примич М. Нариси з українсько-канадської фольклористики: Богдан Медвідський / НДІ українознавства МОН України. Київ: Дуліби, 2016. Додатки: с. 98–151.

16. Hornjatkevyč A. The Secret Speech of Lirnyky and Kobzari Encoding a Life Style. *Folklorica: journal of the Slavic and East European Folklore*. URL: Association. 2004. Т. 9. №2. DOI <https://lib.ugent.be/en/catalog/ser01:002366319>

17. Klymasz R. B. Forays into Ukrainian Canadian Folklore Today: A Snapshot from Winnipeg, Manitoba (Canada). *Folklorica: journal of the Slavic and East European Folklore*. URL: Association. 2010. Т. 15. DOI: <https://lib.ugent.be/en/catalog/ser01:002366319>

18. Климаш Р.-Б. Українська народна культура в канадських преріях. Київ: Дуліби, 2013. 322 с.

REFERENCES

1. AZHNIUK, B. (1996). Bilingualism in the Diaspora: Conflict or Symbiosis of Mentalities. In: *Tretii mizhnarodnyi konkurs ukrainistiv. Movoznavstvo* (The Third International Contest in Ukrainian Language. Linguistics). Kharkiv, pp. 3–13. [in Ukr.]

2. SOLONSKA, N., BORYSOVYCH, H.; KOVALCHUK, H., LOBUZINA, K., eds., (2017). *Ukrainian Canada: The Annotated Index of*

Publications from V. I. Vernadsky National Library of Ukraine. Kyiv: NAS of Ukraine; V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, 173 p. [in Ukr.]

3. SOLONSKA, N., BORYSOVYCH, H. (2017). Ukrainian Language in Canada: 125 Years of Preserving National Traditions (from the fund of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine). In: *Ukrainska pysemnist ta mova v manuskryptakh i drukarstvi: materialy 8-i naukovo-praktychnoi konferentsii. 9 lystopada 2018 r.* (Ukrainian Language and Written Legacy in Manuscripts and Printing: Proceedings of the 8th Research and Practical Conference. November 2018). Kyiv, pp. 63–77. [in Ukr.]

4. SOROCHUK, L. (2020). The Consolidating Potential of Ethnocultural Traditions among Ukrainians Abroad. *Ukrainoznavstvo* (Ukrainian Studies), Vol. 4 (77), pp. 183–190. [in Ukr.]

5. ODARCHENKO, P. (1995). *Russification of Ukraine and the Struggle for the Salvation of the Ukrainian Nation. Ukrainian Literature: A Collection of Selected Articles*. Kyiv: Smolodskyp, pp. 350–405. [in Ukr.]

6. SOLONSKA, N. (2020). Folklore and Folk Culture of Canadian Ukrainians in the Context of Social Communications. In: SHEIK, V., ed., et al. *Kulturolohiia ta sotsialni komunikatsii: innovatsiini stratehii rozvytku: materialy mizhnarodnykh naukovykh konferentsii (26–27 lystopada 2020 r.)* (Cultural Studies and Social Communications: Innovative Development Strategies: Proceedings of the International Scientific Conferences (November 2020)). Kharkiv: Kharkiv State Academy of Culture, pp. 12–13. [in Ukr.]

7. NAHACHEVSKYI, A., MAIERCHYK, V. (2010). Specifics of Ukrainian Folklore in Canada. *Narodoznavchi zoshyty. Spetsvypusk "Ukrainska folklorystyka v Kanadi: novi vizii tradytsiinoho, tradytsiini vizii novoho* (Ethnographic Notebooks. Special Issue: "Ukrainian Folklore in Canada: New Visions of the Traditional, Traditional Visions of the New"), (3/4 (93–94)). [in Ukr.]

8. PICH, V., ed., (2014). *Sociology*. Lviv, pp. 88–95. [in Ukr.]

9. HORODIANENKO, V., ed., (2015). *Sociology*. Kyiv, pp. 176–184. [in Ukr.]

10. ZHLUKTENKO, Yu. (1974). *Linguistic Aspects of Bilingualism*. Kyiv: High School at Kyiv State University, 174 p. [in Rus.]
11. ZHLUKTENKO, Yu. (1990). *Ukrainian Language on the Linguistic Map of Canada*. Kyiv: USSR Academy of Sciences; O. Potebnia Institute of Linguistics; Naukova dumka, 173 p. [in Ukr.]
12. RUDNYTSKYI, Ya. (1962). *On the Taxonomy of Ukrainian-Canadian Folklore*. Collection of Shevchenko Scientific Society: In Honor of Zenon Kuzel: Works of the Philological and Historical-Philosophical Section, Vol. CIXIX, pp. 135–139. [in Ukr.]
13. MEDVIDSKYI, B. (1999). Department of Ukrainian Culture and Ethnography Named after the Hutsuliaks. *Western Canadian Collection*. Part 3. Edmonton: T. Shevchenko Canadian Scientific Society, Vol. 37, pp.40–48. [in Ukr.]
14. DOMORAD, I. (2015). Ukrainian Folk Culture in Canada: The Vision of Robert-Bohdan Klymasz. *Narodoznavchi zoshyty* (Ethnographic Notebooks), (5 (125)), pp. 1246–1250, [in Ukr.]
15. HRYMYCH, M. (2016). *Essays on Ukrainian-Canadian Folklore*. Bohdan Medvidskyi. Kyiv: Research Institute of Ukrainian Studies, MES of Ukraine; Duliby. Appendices, pp. 98–151. [in Ukr.]
16. HORNJATKEVYČ, A. (2004). The Secret Speech of Lirnyky and Kobzari Encoding a Life Style. *Folklorica: Journal of the Slavic and East European Folklore Association*. [online] Vol. 9 (2). Available at: <https://lib.ugent.be/en/catalog/ser01:002366319> [in Eng.]
17. KLYMASZ, R. (2010). Forays into Ukrainian Canadian Folklore Today: A Snapshot from Winnipeg, Manitoba (Canada). *Folklorica: Journal of the Slavic and East European Folklore Association*, Vol. 15. [in Eng.]
18. KLYMASZ, R. (2013). *Ukrainian Folk Culture in the Canadian Prairies*. Kyiv: Duliby, 322p. [in Ukr.]

Проблеми мови, фольклору, народної культури канадського українства перебувають у площині спільного для всіх народів культурного простору, мовної картини світу, мовної політики, екології рідної мови, засобів відбиття оточуючого світу, а також мовних прав у середовищі багатомовності, мовної культури як проєкції етнічної свідомості тощо.